

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Лариса ПІДГІРНА, 1976 року народження, громадянка України, українська журналістка, письменниця та громадська діячка. Освіта вища: закінчила у 1998 році Кам'янець-Подільський державний педагогічний університет, за спеціальністю «Історія».

З 1998 по 2010 рр. – працювала журналістом в ряді місцевих та всеукраїнських видань, обіймаючи посади кореспондента, редактора та шеф-редактора; активно займалася громадською діяльністю, обіймаючи посади директора благодійних фондів «Патріоти Шепетівщини» та «Шанс»; з 2010 по 2017 рр. – працювала в інформаційному відділі Волочиської ЦБС, видає власні культурологічно-просвітницькі видання, активно займається громадською та просвітницькою діяльністю; є ініціатором авторських проєктів мистецького, просвітницького, краєзнавчого та літературного спрямування, зокрема, «Петлюрівські читання». З 2017 р. – під авторським іменем Лора Підгірна успішно займається літературною діяльністю, є авторкою 15 історичних пригодницьких романів, зокрема циклу романів «ORIENT. Близько до ворога» про діяльність українських екзильних спецслужб на Близькому Сході. Цикл є літературною версією наукового дослідження аспірантки Лариси ПІДГІРНОЇ.

Із вересня 2021 року по теперішній час – аспірантка денної форми навчання кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, де виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Історія та археологія».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ректора Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка від «11» квітня 2025 року № 73-ОД, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Олександра ЗАВАЛЬНЮКА, доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Рецензента –

Сергія ОЛІЙНИКА, кандидата історичних наук, доцента, доцента кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Офіційних опонентів –

Василя ЯБЛОНСЬКОГО, доктора історичних наук, доцента, завідувача кафедри міжнародних відносин Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Людмили ВОВЧУК, кандидата історичних наук, доцента, доцента кафедри міжнародних відносин

та зовнішньої політики Чорноморського національного університету імені Петра Могили; Ольги ЗУБКО, кандидата історичних наук, старшого викладача кафедри історії та археології Донецького національного університету імені Василя Стуса,

на засіданні 13 червня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки Ларисі ПІДГІРНИЙ на підставі публічного захисту дисертації «Діяльність нелегальної резидентури «Стамбульська платформа» Державного Центру УНР в екзилі (1929–1935 рр.)» за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Дисертацію виконано у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, Міністерства освіти і науки України, м. Кам'янець-Подільський.

Науковий керівник Олександр КОМАРНІЦЬКИЙ, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України, заступник декана з наукової роботи та міжнародних зв'язків Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою, що повністю відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом МОН України від 12.01.2017 р., №40.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, дисертаційна робота є цілком новаторським, комплексним науковим дослідженням в українській історіографії, яке вперше комплексно висвітлює діяльність членів нелегальної резидентури «Стамбульська платформа» ДЦ УНР в екзилі, що діяла у 1929–1935 рр. у Турецькій Республіці.

З огляду на локальність обраної проблематики, дисертанткою ретельно опрацьовано та проаналізовано 4876 аркушів документів архіву ГДА СЗРУ, більшість з яких досі не введено в науковий обіг.

Під час дослідження вперше:

- запропоновано термін «Стамбульська платформа» пов'язаний з існуванням даної нелегальної резидентури українських спецслужб ДЦ УНР в екзилі;
- обґрунтовано статус «Стамбульської платформи» як нелегальної резидентури ДЦ УНР в екзилі;
- у науковий обіг введено документи ГДА СЗРУ, що стосуються діяльності «Стамбульської платформи» у 1929–1935 рр.;
- досліджено та проаналізовано праці очільника інституції В. Мурського в оригіналі мовою фарсі (перекладачка С. Олійник) та старотурецькою (переклад А. Суходолової);
- встановлено просопографічний портрет членів «Стамбульської платформи»;
- вперше у форматі дисертації досліджено діяльність стамбульської філії клубу «Прометей» та участь у її роботі членів «Стамбульської платформи», а

також їхня співпраця із представниками дружніх діаспор, поневолених радянською Росією народів Криму, Туркестану та Кавказу.

У ході дослідження комплексно вивчено, розглянуто та проаналізовано такі аспекти діяльності нелегальної резидентури «Стамбульська платформа», як:

- передумови виникнення та політико-правові засади функціонування зазначеної організації;
- участь представників української політичної еміграції, що стали основними агентами «Стамбульської платформи», у її функціонуванні, громадсько-політичній та розвідувальній діяльності;
- взаємодія із представниками політичного істеблішменту Турецької Республіки;
- інформаційно-пропагандистська та публіцистична діяльність;
- співпраця із Вселенським патріархатом у контексті здобуття автокефалії (Томосу) для ПЦУ;
- стратегічна та щоденна оперативно-агентурна розвідувальна робота, зокрема й налагодження співпраці з іноземними спецслужбами;
- встановлено причини згорання роботи «Стамбульської платформи» та припинення її діяльності у 1935 р.

Уточнено:

- роль та компетенції очільника (резидента) «Стамбульської платформи» В. Мурського та його заступника М. Забелло – московського агента «Надія»;
- роль Марії Пчелінської як членкині «Стамбульської платформи» та однієї із найуспішніших розвідниць українських екзильних спецслужб, а також інших агентів;
- склад та кількість основних агентів нелегальної резидентури.

Основні положення й висновки дисертаційного дослідження представлено у 15 наукових працях, зокрема: 4 статті опубліковано в наукових фахових виданнях України, 1 стаття в закордонному виданні, 10 публікацій мають апробаційний характер.

1. Підгірна Л. Команда чекістів-ліквідаторів. Передчасна смерть В. Мурського: невиліковна хвороба чи спецоперація ОДПУ (1935 р.). *Старожитності Лукомор'я: електрон. іст. журн.* Миколаїв: НДЦ «Лукомор'я», 2024. № 6 (27). С. 133–141. <https://doi.org/10.33782/2708-4116.2024.5.296>

2. Підгірна Л. Микола Забелло (1892-1967 рр.): персональна біографія агента ОДПУ «Надія». *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: історичні науки.* Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. Т. 40. С. 205–220. <https://doi.org/10.32626/2309-2254.2023-40.205-220>

3. Підгірна Л. «Стамбульська платформа» УНР у 20-30-ті рр. XX ст.: просопографічний портрет. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: історичні науки.* Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана

Огієнка, 2023. Т. 36. С. 210–226. <https://doi.org/10.32626/2309-2254.2022-36.210-226>

4. Підгірна Л. Український Стамбул: українська еміграція на берегах Босфору в контексті діяльності «Стамбульської платформи» (1929-1935). *Acta De Historia & Politica: Saeculum XXI*. Миколаїв: Чорноморський національний університет імені П. Могили, 2025. Т. IX. С. 29–37. <https://doi.org/10.26693/ahpsxxi2025.09.029>

У дискусії взяли участь (голова, рецензент, офіційні опоненти):

Олександр ЗАВАЛЬНЮК, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Зауважень немає.

Сергій ОЛІЙНИК, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Зауваження наведено у рецензії. Здобувачка надала змістовні відповіді.

Василь ЯБЛОНСЬКИЙ, доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних відносин Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Зауваження наведено у відгуку офіційного опонента, здобувачка надала відповіді. Оцінка позитивна.

Людмила ВОВЧУК, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

Зауваження наведено у відгуку офіційного опонента. Здобувачка надала вичерпні відповіді.

Ольга ЗУБКО, кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії та археології Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Зауваження наведено у відгуку офіційного опонента. Здобувачка надала розгорнуті відповіді.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Ларисі ПІДГІРНИЙ ступінь доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Олександр ЗАВАЛЬНЮК